עלון 01
תשרי תשפ"ז

המרכז לבוררות וגישור

דרכי שלום

שע"י הרבנים הגאונים הרב **דניאל אוחנה** דומו"צ בית הדין "היכל המשפט"
הרב **רפאל הלמן** והרב **גדעון יודאיקין** מח"ס משפטי ה', חוקת משפט וקניין אמנה.

המרכז לבוררות וגישור
דרכי שלום
בראשות הגאון הרב דניאל אוחנה שליט"א

פסקי דין

שותפים ברווח עתידי ורוצה אחד מהם לחזור בו לאחר שהרוויחו

שאלה

חיים ויעקב היו שותפים בפרדס אתרוגים, ובכל שנה היו מעמידים דוכנים בשווקים המובחרים למכור את אתרוגיהם. בשלב מסוים עלה בדעתם להתרחב בעסקי האתרוגים, כך שרווחיהם יגיעו לא רק מהאתרוגים בפרדס המשותף, אלא גם ממסחר באתרוגים באופן כללי.

סוכם ביניהם שהם יעברו בין מגדלי האתרוגים, ויקנו כל אחד בנפרד ומכספו האישי אתרוגים, אותם ימכרו בדוכנים נפרדים בשוק. לאור ניסיונם התמחו השנים בניקוי אתרוגים בצורה מקצועית, ניקוי המכפיל ואף משלש את ערך האתרוגים, ולכן סוכם שכל אחד מהם יטרח וינקה את האתרוגים לעצמו ועל ידי כן ימכרו ברווח גדול.

מחשש לסיכון ולתחרות ביניהם הפוגעת באינטרס המשותף, סיכמו השנים שברווחים הסופיים יהיו השנים שותפים שווים, כלומר - כל אחד משקיע מכספו ומעבודתו, וכל אחד מוכר את סחורתו בנפרד, והשותפות אינה אלא לגבי הרווח הנקי לאחר קיזוז ההוצאות של כל אחד מהם בנפרד.

בפועל, חיים הרוויח מעט באותה שנה, ולאחר קיזוז ההוצאות נותר עם 20,000 ש"ח רווח נקי. לעומת זאת יעקב הרוויח הרבה וסיים עם 200,000 ש"ח רווח נקי.

במוצאי סוכות, כשבא חיים לתבוע את חלקו ברווחים, טוען יעקב שאין שום תוקף לסיכום ביניהם, וכמה טענות בפיו. ראשית, הם לא עשו קנין על סיכום זה. שנית, אף אם היו עושים קנין, הרי הם שותפים רק ברווחים העתידיים, שהרי האתרוגים עצמם כל אחד קונה מכספו, וכל השותפות אינה אלא לענין הרווחים. ומשכך לא מועיל הקנין, הואיל והרווחים וכן השבחת האתרוגים על ידי הניקוי עדיין לא באו לעולם, ולכן טוען יעקב שאינו צריך לתת לחברו כלום מרווחיו.

תשובה

נראה שיעקב מחויב לכבד את ההסכם ולתת לו את חלקו ברווחים, מאחר ולדעת רוב הפוסקים שותפות זו חלה ומחייבת. ואף בדעת הרמב"ם הסובר שאינה חלה, במקרה כזה סוברים רבים מן הפוסקים שאף הרמב"ם מודה שהשותפות חלה.

הרחבה דיון ומקורות

א) פתיחה:

שותפויות מעין אלו נידונו בראשונים בב"ב (ט, א) בסוגיית 'הנהו תרי טבחי'. ושם מתבאר שישנם שני סוגי שותפויות עיקריות: האחד, הסכמת כל בני האומנות באותה עיר על כללים ותנאים ביניהם, ולענין זה מבואר ברמב"ן וברי"ן ובשאר הראשונים שם שהסכמת כל בני האומנות מחייבת אף ללא קנין, ואינם יכולים לחזור בהם. השני, הסכמה פרטית בין שנים או שלשה בין אומנים בין שותפים על תנאים ביניהם. ולענין זה כתבו הרמב"ן והר"ן שם, שיכולים להתנות ללא קנין שכל מלאכה שיעשו יהיו שותפים ברווחים ביניהם, והדבר מועיל מדין פועל – שנשתעבדו זה לזה למלאכה. אמנם יכולים לחזור בהם בכל עת כדין פועל שיכול לחזור בו. וכן לענין סיכום שותפים שכל שיקנה אחד מהם יהיה משותף המקח לשניהם, הדבר מועיל מדין מגביה מציאה לחברו, אמנם יוכלו גם כאן לחזור בהם בכל עת.

ב) הגדרת השותפות ומהותה:

חמש דרכים באופן הקנין הנעשה רק לעניין שותפות ברווחים.

האפשרות לעשות קניין של שותפות רק לענין הרווחים תיתכן בחמש אופנים:

1. קניית הרווחים העתידיים עצמם, כל אחד מקנה לחברו חצי מהרווחים שהוא מרוויח. וזהו דבר שלא בא לעולם.
2. קניית האתרוגים עצמם לעניין הרווחים, כל שותף זוכה בחלקו באתרוגי חברו לענין הרווחים הבאים ממכירתו, ובדומה לקניית דקל לפירותיו. ודבר זה נחשב כקניית דבר שבא לעולם.
3. קניית גוף השותף לעניין הרווחים, כל אחד קונה כביכול את גוף חברו לענין מעשי ידיו במכירה ובניקוי האתרוגים, וממילא זוכה ברווחים הבאים מכח מעשי ידיו. ואף זה דומה לקניין דקל לפירותיו שנידון כדבר שבא לעולם.
4. קניין שיעבוד של השותפים בתורת פועלים, כלומר, כל

זימון מהיר לדיונים * קבלת פסק מנומק "מהיכן דנתוני" עד שבועיים מהדיון

כתובת: רח' כנפי נשרים 68 ירושלים תובב"א | טל: 055-672-99-77 | מייל: mdarcheishalom@gmail.com
Address: 68 Kanfei Nesharim St. Jerusalem | Tel: 055-672-99-77 | Email: mdarcheishalom@gmail.com

אחד מהם משתעבד לחברו כפועל, שכל פעולה ומלאכה שיעשה הם כפעולה עבור חברו וממילא הרווח המגיע ממנה שלו, [ובדומה לפועל ששכרו ללקט מציאות]. וגם בדרך זו השותפות תחשב כדבר שבא לעולם וכמו בכל שיעבוד על דבר שלא בא לעולם.

5. קניין התחייבות ושיעבוד של השותפים על עצם הרווחים, כלומר, כל אחד מתחייב ומשתעבד לכך שרווח שיבוא לידו הרי הוא חייב את חציו לחברו. גם באופן זה ההתחייבות והשעבוד מועילים וככל שעבוד בדבר שלא בא לעולם וכפי שהתבאר לעיל.

ג) שיטות הראשונים והפוסקים בדין שותפות על רווחים עתידיים:

על עיקרו של המקרה שלפנינו - שבו כל אחד משקיע מכספו ומעבודתו בנפרד והם שותפים רק ברווחים, מצאנו ארבע שיטות בראשונים, שהובאו להלכה ברמב"ם ובשו"ע (סימן קעו סעיף ג).

שותפות עסקית רגילה והגדרתה

ראשית יש להקדים: בכל שותפות רגילה ששנים משתתפים בעסק ומשקיעים בו ממון יחד, השותפים נעשים גם כפועלים זה לזה, וחל עליהם שיעבוד כפול - שעבוד הנכסים לעסק השותפות, ושעבוד הגוף לעסוק בפועל בעסק השותפות. אולם כאן מדובר בשותפות מסוג אחר, אין כאן שותפות בעסק מסויים אלא השותפות היא רק ברווחים, שכל אחד טורח במלאכתו שלו ורק הרווחים שייכים לשניהם. באופן זה יש לדון האם גם בזה יש גם שיעבוד על המלאכה עצמה, וכמו בכל שותפות, ובזה מצאנו ארבע שיטות:

שיטה א - הרמב"ם: לדעת הרמב"ם (הל' שותפין פ"ד ה"ב), מכיוון שהשותפות היא על הרווחים העתידיים עצמם - והרווחים לא באו לעולם, אין השותפות מועילה והקניין אינו מחייב כלום.

שיטה ב - הראב"ד: בפשטות כוונת הראב"ד, שהוא מסכים שאיננו מפרשים שהשתעבדו זה לזה, שאין כאן כלל שעבוד לעשיית מלאכה האחד לחברו, אלא שהוא מחדש שאפשר להקנות את הרווחים עצמם דרך מכירת גופו, וכמו בדקל לפירותיו שאינו נחשב 'דבר שלא בא לעולם', כך יכול למכור את גופו שהוא בעולם לעניין זה שהרווחים הבאים מכח מעשי ידיו יהיו מוקנים לשותפו, ולזה הביא ראיה מ"יקדשו ידי לעושיהן' ששייכת הקנאת גוף לענין מעשי ידיו. וכן ביאר את כוונתו בנתיב"מ (סי' קעו ס"ק ה). אלא שבסמ"ע (שם ס"ק ט) פירש שהראב"ד בא לחלוק על הרמב"ם רק בכך שאנו מפרשים את סיכום השותפות כשעבוד גופם לעשות מלאכה. וקשה לפי זה מדוע נזקק הראב"ד להביא לכך ראיה מ"יקדשו ידי לעושיהן', הרי הדבר ברור שיכול לשעבד עצמו ככל פועל, ואף לדעת הרמב"ם אם יפרשו כך יועיל, וכל מה שנחלק הראב"ד הוא רק באופן פירוש דבריהם.

שיטה ג - המהר"ם מרוטנבורג: שיטת המהר"ם הובאה במרדכי (ב"ק סי' קעו) ונתבארה באריכות במהרי"ק שורש קפא וכן ברמ"א. לפי המהר"ם בכל שותפין אין צורך בקניין כלל אלא תנאיהם חלים בדיבור בלבד מדין 'בהיא הנאה דצייתי אהדדי'. ועיין במהרי"ק שם שהוכיח מדברי המהר"ם במקום אחר שכוונתו שהקניין מועיל אף כשהתנו בדבר שלא בא לעולם, ולכן יועיל בנידון דידן.

לפי המהר"ם נראה שגם הוא סובר כדברי הרמב"ם, שהקניין הוא רק על הרווחים ואין כאן שום שעבוד. ומכל מקום חל הקניין מחמת הדיבור מצד 'בהיא הנאה'. וכאן יש חידוש גדול בדברי המהר"ם, שכיוון שהתנאי מועיל מחמת 'בהיא הנאה דצייתי אהדדי' לכן יועיל אף בדבר שלא בא לעולם. וכן מפורש בדברי העיטור המובאים במהרי"ק, שאין זה רק סברא שיועיל בדיבור בלא קניין, אלא זו סיבה שהדבר מועיל אף בדבר שלא בא לעולם.

לדעת המהר"ם אינם יכולים לחזור בהם אף קודם שבא לעולם

והנה, הרמ"א כשהביא שיטה זו הוסיף שאף אינם יכולים לחזור בהם. וזהו חידוש נוסף, שהרי אף אם הקנין מועיל בדבר שלא בא לעולם מכח 'בהיא הנאה', עדיין אין זה עדיף מאשר לדעת רבי מאיר שאדם מקנה דשלב"ל, ולרבי מאיר הרי יכול לחזור בו. ואם כן, מדוע כאן אין אפשרות לחזור. אלא מבואר, שפשוט היה למהרי"ק שקניין זה הוא כ'מעכשיו' שאינו יכול לחזור בו. והביאור בזה, שהרי יסוד הסברא בקניין של 'בהיא הנאה' הוא מחמת שהצדדים סמכו דעתם זה על זה, וסמיכות דעת זו שייכת רק אם אינם יכולים לחזור, ועל כרחך שהוא חל כאומר 'מעכשיו' באופן שאינו יכול לחזור בו. וכן נראה מדברי המהרי"ק (סי' כ), שכשהביא את דברי המהר"ם כתב שהדבר נחשב כאומר 'מעכשיו' ולכן אין בזה דין 'קניין דברים'. ואף שמצאנו מחלוקת בדברי הראשונים בדעת רבי מאיר באומר 'מעכשיו' האם מועיל רק לעניין שלא יהיה 'כלתה קניינו' (כדברי התוס' בב"מ טז, ב ד"ה קנויה), או רק לעניין שלא יוכל לחזור בו (כדברי הרמב"ן קידושין סג, א ד"ה לכשאקחך), או לשני העניינים יחד (כדברי הרשב"א שם ד"ה כגון). כאן מכיוון שהמהרי"ק והרמ"א לא תלו את שיטתם בכך, נראה שלדעת כולם אינו יכול לחזור בו.

שתי דרכים בדעת המהר"ם מדוע אינם יכולים לחזור בהם

ובטעם הדבר יש לבאר בשתי דרכים.

א. על פי מה שהוכיח הגרש"ש (מערכת הקניינים סי' ו) מדין פסיקה, שלהלכה בקניין החל בדבר שלא בא לעולם נפסקה הלכה כדעת הרשב"א שבכל 'מעכשיו' אינו יכול לחזור בו. אולם בחלקת מחוקק (אה"ע סי' מ ס"ק יב) ובב"ש (שם ס"ק יא) מבואר שסוברים שיכול לחזור בו.

ב. שכאן שכל יסוד הקנין הוא במה שצייתי אהדדי, דהיינו סמיכות דעת גמורה עד כדי שלא צריך מעשה קנין, ודאי שבאופן זה נגמר הקנין לגמרי מעכשיו ואינו יכול לחזור בו. שכל החיסרון בדשלב"ל הוא מחמת שאין דעתו סומכת, ועל כן במקום שיש סמיכות דעת מוחלטת נגמר הקנין לגמרי מעכשיו. ואין זה כמו לרבי מאיר שיכול לחזור בו בדשלב"ל, שכל הטעם לרבי מאיר שיכול לחזור בו הוא משום זה גופא, שאמנם דעתו סומכת בדשלב"ל, אבל לא לגמרי אלא רק באופן שיגמר הקנין רק בשעה שבא לעולם ולא מעכשיו, ורק במצב של 'צייתי אהדדי' יש כאן סמיכות דעת מוחלטת כמו בדבר שבא לעולם, ועל כן הקנין נגמר לחלוטין מעכשיו.

שיטה ד - הרמב"ן: לדעת הרמב"ן והר"ן, השותפים נעשים כפועלים זה לזה ועל כן באמת יכולים לחזור בהם בכל שלב וככל פועל החוזר בו בחצי היום.

זימון מהיר לדיונים * קבלת פסק מנומק "מהיכן דנתוני" עד שבועיים מהדיון

כתובת: רח' כנפי נשרים 68 ירושלים תובב"א | טל: 055-672-99-77 | מייל: mdarcheishalom@gmail.com
Address: 68 Kanfei Nesharim St. Jerusalem | Tel: 055-672-99-77 | Email: mdarcheishalom@gmail.com

מרכז לבוררות וגישור
דרכי שלום
בראשות הגאון הרב דניאל אדהנה שליט"א

ד) שותפות שעיקרה בדבר שבא לעולם ונוספו בה תנאים בדשלב"ל וללא מעשה קנין:

שיטת המהרי"ק שבאופן זה מודה הרמב"ם

עוד כתב המהרי"ק (שורש כ), שאף הרמב"ם מודה למהר"ם במקרה שכבר הם שותפים כדין בקנין על דבר שבא לעולם ובאים להוסיף סיכומים נוספים. ובטעם הדבר כתב, שאף הרמב"ם מודה שבשותפים יכולים להתנות ללא קנין מצד 'בההיא הנאה', אלא שסובר שכל זה רק בשותפים קיימים, אבל כשעדיין לא נשתתפו כדין, מכיוון שכל אחד מהם יכול לחזור בו ולעקור את השותפות כולה, אין כאן גדר שותפים וממילא לא שייכת כאן סברת 'בההיא הנאה דצייתי' שהרי עדיין לא התחילו כלום ביניהם.

הוכחת המהרש"ך מדברי הרמב"ם עצמם – ודעת המהרשד"ם בזה

ובשו"ת מהרש"ך שיובא להלן הוכיח כן מדברי הרמב"ם גופם. מאידך בשו"ת מהרשד"ם (סי' קנד) מבואר שלא כן, אלא שאף במקום שהם שותפים מכבר עדיין לרמב"ם אין מועילים תנאים בדשלב"ל וכן ללא קנין, וציין לדבריהם ברעק"א על השו"ע שם בשם שו"ת מגן גבורים (סי' יג).

אמנם במגן גבורים שם כתב, שיתכן שלא נחלקו המהרש"ך והמהרשד"ם, אלא שכל אחד מדבר במקרה שונה. שבמקרה של המהרש"ך עיקר השותפות היא בדבר שבא לעולם דהיינו החנות והסחורות, והתנאי בדשלב"ל אינו מעיקר תנאי השותפות אלא בדרך אגב, ולכן אגב השותפות חלים גם התנאים בדשלב"ל. לעומת זאת במהרשד"ם מדובר שעיקר השותפות נעשתה מראש על כל עסק שיזדמן לידיהם, ולכן שם התנאי בדשלב"ל הוא חלק מעיקר השותפות, ומשום כך מלכתחילה אין השותפות חלה מאחר והיא בדשלב"ל.

ה) תשובת המהרש"ך בענין שותפות בדבר שלא בא לעולם:

בשו"ת מהרש"ך ח"א סי' (קפה)-[קצו] דן באריכות בענייני שותפות בדבר שלא בא לעולם כשתחילת השותפות היתה בדבר שבא לעולם. ודן המהרש"ך לחייב את השותפות אף בדשלב"ל ואף לדעת הרמב"ם, וזאת מכמה טעמים:

א. כשעיקר השותפות היא בדבר שבא לעולם, חלה אף לענין דשלב"ל

שבמקום שעיקר השותפות היא בדבר שבא לעולם, השותפות חלה ומחייבת אף לגבי תנאים בדשלב"ל והוכיח כן מדברי הרמב"ם עצמם לגבי אומנים שנשתתפו בבד שנתחייבו אף בשכר התפירה. וכתב המהרש"ך שאין לחלק שזהו רק באותו ענין עצמו הנמשך מהשותפות עצמה כמו תפירת הבגדים, אלא אף בעסק אחר שאינו קשור לדבר הממשי מועיל הקנין ומחייב את כל העסקים [וזה כתב מסברת עצמו, אמנם סייע לדבריו מדברי המהרי"ק].

ב. הסכם שותפות בדרך התחייבות הדדית חל אף בדשלב"ל

מכיוון שהסכם השותפות נעשה בדרך של התחייבויות הדדיות, ולא בדרך קנין על הדברים העתידיים עצמם, שפיר מועיל הקנין אף לדשלב"ל, שהרי להלכה אדם מתחייב בדשלב"ל. והוסיף לחדש, שאף שבלשון ההסכם הכתוב לא נכתבה התחייבות להדיא, בכל זאת אנו דנים שוודאי נעשה הדבר בדרך של התחייבות משום שכל העולם נוהג כן לכתוב בשטרות, ועל כן כאילו נכתב להדיא וכמו שמבואר בטור (סי' מב).

ג. כשיש מנהג מקובל בין הסוחרים להשתתף באופן זה, חלה השותפות מכח המנהג

מכיוון שכל העולם נהגו בכך ששותפות בעסקים בין שנים או שלושה, כוללת בתוכה כל עסק שיעשו בעתיד ואפילו מציאה, מעתה עצם המנהג בכוחו לפעול את השותפות ולחייב את כולם בזה. ומדמה זאת לכל בני אותה אומנות שהתנו ביניהם שמחוייבים לתנאם אף ללא קנין ואף בדשלב"ל.

ו) העולה מן הדברים להלכה לענין השאלה שלפנינו:

• לדעת הראב"ד הרמב"ן והר"ן, ודאי נשתעבדו כדין פועל משעה שהתחילו במלאכה, והמלאכה כאן היא עצם ההשבחה והמכירה של האתרוגים, ועל כן למרות שהיו יכולים לחזור בהם הרי בפועל לא חזרו בהם והרי אין אחד מהם נאמן לומר שחזר בו ועשה על דעת עצמו וכפי שהובא לעיל, ולפיכך צריכים לחלוק שווה בשווה ברווחים.

• לדעת המהר"ם והמהרי"ק, זכו כולם ברווחים העתידיים אף ללא קנין מטעם 'בההיא הנאה דצייתי אהדדי', ואף שהרווח הוא דבר שלא בא לעולם, שפיר מועיל הקנין. ולא זו בלבד, אלא שאף לא היו יכולים לחזור בהם בשום שלב וכפי שהתבאר לעיל.

• לדעת הרמב"ם, יש כאן דבר שלא בא לעולם שגם לא נעשה בו מעשה קנין. אולם מכיון שהיו שותפים כבר בדבר שבעולם, יש לדון שחלה השותפות ברווחים אף שזאת עסקה חדשה שאינה בעולם, וממילא כפי שכתבו המהרי"ק ומהרש"ך חלים גם תנאים בדשלב"ל ואף ללא קנין. מאידך דעת המהרשד"ם שהרמב"ם נחלק אף במקרה של שותפים מכבר. אולם לפי חילוקו של המגן גיבורים, כאן אף המהרשד"ם מודה שחלה השותפות לגבי הרווחים, שהרי כאן עיקר השותפות נעשתה על הפרדס שהוא דבר שבא לעולם, ואגב כך נוספו בה תנאים בהמשך.

• עוד נראה לומר, שכאן גם הרמב"ם יודה שנשתעבדו כפועלים זה לזה, ושונה הדבר מאומנים. ששם מדובר שכל אחד מהם היה עסוק במלאכתו אף ללא קשר לשותפות, ועל כן לא היתה שם השתעבדות לפעולה מחודשת לצורך השותפות, וכן בנידון המהרש"ך והמהרי"ק מדובר בעסקים שנזדמנו לשותף בדרך אגב. לעומת זאת בנידון דידן מתחילה סיכמו על שותפות שכל אחד ילך וירכוש סחורה וישביחנה וימכור, ולפיכך יש לדון שיש כאן תחילת מלאכה ממש שהינה קנין פועלים ותחילת הנהגת השותפות בפועל, ועל כן אף הרמב"ם יודה שמתקיים כאן קניין שותפות גמורה, וממילא כל רווח שהרויחו הינה לצורך ומכח השותפות.

• אכן יש לדון מטעם נוסף שחלה השותפות וזכו כולם ברווחים, והוא על פי דברי המהרש"ך. שבדבריו מתחדש שיש לדמות הסכם בין שני שותפים להסכם כללי בין כל בעלי האומנות, כל שהוא מנהג הסוחרים להשתתף באופן

זימון מהיר לדיונים * קבלת פסק מנומק "מהיכן דנתוני" עד שבועיים מהדיון

כתובת: רח' כנפי נשרים 68 ירושלים תובב"א | טל: 055-672-99-77 | מייל: mdarcheishalom@gmail.com
Address: 68 Kanfei Nesharim St. Jerusalem | Tel: 055-672-99-77 | Email: mdarcheishalom@gmail.com

דרכי שלום

זה. וכוונתו, שכל שיש מנהג בין הסוחרים, הרי שיש כאן הסכם בין כל הסוחרים לענין שותפויות וכלליהם, ולכן אין זה דווקא כשכל בעלי האומנות הסכימו לכלל מסויים בין כולם, אלא אף בשנים שהשתתפו לפי המנהג המקובל. ולפי זה במקום שהשתתפו באופן המקובל בין שותפים ובוודאי במקום שעשו חוזה ביניהם, מכיון שלפי החוק השותפות מועילה ומחמת כן נוצרה רגילות לעשות כן שותפויות, הרי שיש להחשיב את הדבר כהחלטה של כל בני האומנות לגבי עצמם המועילה לכל הדעות וכדברי המהרש"ך. (ויש גם לברר בנידון דידן, האם גם שותפות בעל פה ללא חוזה או קנין נחשבת נהוגה בין הסוחרים עד כדי שנדון אותה כהסכמת בני האומנות להשתתף בדרך זו).

• עוד יש לדון שזכו ברווחים אף לדעת הרמב"ם מצד אחר, מכח האפשרות שהועלתה לעיל שיש כאן הקנאת האתרוגים כל אחד לחברו לדמיהם, כלומר, כאשר כל אחד מהם קונה אתרוגים הרי שהוא קונה אותם עבור עצמו ועבור שותפו לענין דמיהם - הרווח הבא מהם. וזוכה בהם כמגביה מציאה לחברו וכפי שכתבו הרמב"ן והר"ן. (אלא שעדיין יש לדון, האם אדם יכול לקנות חפץ לענין דמיו בלבד. ומצאנו מחלוקת בענין זה. דעת המהר"ם אלשיך (סי' ז) שאין זה כדקל לפירותיו לפי שבשעה שהרווח מגיע כבר אין את הגוף עצמו, וממילא נידון כדשלב"ל. מאידך דעת הקצוה"ח (סי' רט ס"ק ד) נחלק עליו וסובר שהדבר מועיל ונידון כמכירת דקל לפירות והנתיב"מ שם (ס"ק ה) הסכים לדברי הקצוה"ח). ומה שהרמב"ם אינו דן מצד מכירת הבגד לדמיו, זהו מפני שברמב"ם מדובר שאין הבדים שלהם אלא של הבעלים והינם רק בעלי מלאכה. אלא שיש לדון שכל זה מועיל לענין הרווח מהאתרוגים מצד עצמם, אבל לענין הרווח ממלאכת השבחת האתרוגים, שם הרי המלאכה היא דבר שלא בא לעולם ולא שייך לזכות ברווחים הבאים מחמתה.

• ואמנם אילו היו עושים השותפים קנין בשעת ההשתתפות, היה מקום לדון שזוכים ברווחים אף לדעת הרמב"ם מכח הסברא שהבאנו לעיל, שאנו מפרשים שיש כאן התחייבות. כלומר, שכל אחד מתחייב לחברו את החלק המגיע לו ברווחים לכשיגיעו לעולם, והתחייבות מועילה בדשלב"ל. וכעין דברי המהרש"ך הנ"ל. אלא שיש לדון האם התחייבות כזאת בדשלב"ל יכולה לחול, וזאת לאור דברי הנתיב"מ (סי' ס ס"ק י) שכתב שהתחייבות על דבר מסויים שאינו ברשותו אינה מועילה בדשלב"ל, ורק התחייבות ממון כללית מועילה בדשלב"ל, ובנידון דידן ההתחייבות היא על דבר מסויים שהוא הרווח הבא ממכירת האתרוגים.

• ולענין האם יוכל יעקב לטעון 'קים לי' כהרמב"ם שהרי הוא מוחזק במעות. הנה המהרי"ק נקט שהלכה פסוקה כמהר"ם, גם משום שרוב הראשונים כך סוברים, ובפרט משום שהוא בתראי ולכן הלכה כמותו. ומדבריו מתבאר שאינו יכול לטעון 'קים לי' כהרמב"ם. אולם במהרשד"ם נקט שיכול לומר 'קים לי' כהרמב"ם. **אמנם בנידון דידן כפי שנכתב, אף לדעת הרמב"ם יש לדון מכמה וכמה טעמים שחלה השותפות אף לענין הרווחים, ועל כן נראה שוודאי שורת הדין שחייב יעקב לתת לשאר השותפים את חלקם כפי שסוכם.**

בס"ד

בשורה טובה לעולם המסחר והמעשה

בשעה טובה הוקם מרכז לבוררות וגישור-"דרכי שלום"- כתובת הלכתית ומקצועית לפתרון סכסוכים עסקיים. אנו שמחים לבשר על פתיחתו של מרכז בוררות ייחודי, המעניק מענה אמיתי, יסודי ומעמיק על ידי הרבנים הגאונים שליט"א.

- **בוררים בעלי שם המטים אוזן קשבת:** לכל צד ניתן המרחב המלא לפרוס את טענותיו עד תום בפני תלמידי חכמים ומומחים בעלי שיעור קומה, באווירה נעימה ומכובדת.
- **'מהיכן דנתוני':** פסקי הדין וההכרעות מנומקים כדבעי מתוך מקורות ההלכה והמשפט, כך שכל צד יוצא מתוך הבנה מלאה וברורה של טעמי הפסיקה -'מתוך שרואים את הדין, הם מתפייסים בו'.
- **דיסקרטיות ומקצועיות ללא פשרות:** ניהול ההליך בידי מורי הוראה ומומחים בעלי שם לענייני חושן משפט ומסחר.

חוסכים זמן, עגמת נפש ומחלוקות מיותרות.
לפרטים נוספים ולייעוץ ראשוני במס' 055-672-99-77

זימון מהיר לדיונים * קבלת פסק מנומק "מהיכן דנתוני" עד שבועיים מהדיון

כתובת: רח' כנפי נשרים 68 ירושלים תובב"א | טל: 055-672-99-77 | מייל: mdarcheishalom@gmail.com
Address: 68 Kanfei Nesharim St. Jerusalem | Tel: 055-672-99-77 | Email: mdarcheishalom@gmail.com

דרכי שלום